O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

“INVESTITSIYA VA INNOVATSIYALAR” KAFEDRASI

“YASHIL IQTISODIYOTDA INNOVATSION VA INVESTITSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH: MUAMMO VA YECHIMLAR”

mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjumani

MATERIALLARI

(2025 yil 24-25 oktabr)

SAMARQAND 2025

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

“INVESTITSIYA VA INNOVATSIYALAR” KAFEDRASI

“YASHIL IQTISODIYOTDA INNOVATSION VA INVESTITSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH: MUAMMO VA YECHIMLAR”

mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjumani

MATERIALLARI

(2025 yil 24-25 oktabr)

SAMARQAND 2025

МИНИСТЕРТСВО ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ, НАУКИ И ИННОВАЦИЙ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН

САМАРКАНДСКИЙ ИНСТИТУТ ЭКОНОМИКИ И СЕРВИСА

КАФЕДРА “ИНВЕСТИЦИИ И ИННОВАЦИИ”

Материалы Республиканской научно-практической конференции на тему

“ИНВЕСТИЦИИ В ЗЕЛЕНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ: ПРОБЛЕМЫ И ВОЗМОЖНОСТИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ”

(24-25 октября 2025 г.)

САМАРКАНД – 2025

UO'K:330.322:330.15
B 49
KBK: 65.9(5O')-56

"Yashil iqtisodiyotda innovatsion va investitsion faoliyatni rivojlantirish: muammo va yechimlar". 2025-yil 24-25 oktabr, Respublika miqyosidagi ilmiy-amaliy anjumani materiallari – Samarqand: SamISI, 2025 - 910 bet.

To'plovchi va nashrga tayyorlovchi: assistent D.A.Miyassarov.

Nashr uchun mas'ullar:

A.Bektemirov - iqtisodiyot fanlari doktori, prof., N.H.Ruzibayeva - dotsent, PhD, A.A.Turayev - dots.v.b., PhD, A.A.Bekmurodov - dots.v.b., PhD, S.N.Baratov dots.v.b., PhD, B.M.Quliyev - dots.v.b., PhD, O.Y.Ashurova - katta o'qituvchi, G.T. D.F.Nasirov - katta o'qituvchi, G.T.Qarajanova - katta o'qituvchi, E.A.Nozimov - katta o'qituvchi, Z.X.Rafiyeva - assistent, G.A.Xolmirzayeva - assistent, M.S Qarshiyeva - assistent, Y.J.Xaknazarova - assistent, A.A.Axrorov - assistent.

Sahifalovchilar: O.Yu.Ashurova, A.A.Turayev, E.A.Nozimov, G.T.Qarajanova, Z.X.Rafiyeva, M.S Qarshiyeva, G.A.Xolmirzayeva,

"Yashil texnologiyalarga investitsiyalar: barqaror rivojlanish yo'lidagi muammolar va imkoniyatlar" mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallarida yashil iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish tendensiyalari va strategiyalarini ishlab chqishga, energiya tejamkor va ekologik toza ishlab chiqarishda yashil texnologiyalar va ularni rivojlantirishga, yashil iqtisodiyotda investitsion va innovatsion faollikni oshirishdagi muammo va yechimlarga, yashil texnologiyalarni rivojlantirishda inson kapitali va uning sifatini oshirishga, yashil texnologiyalarni moliyalashtirish manbalari ko'lamini kengaytirish va samaradorligini oshirishning dolzarb masalalariga hamda bu yo'nalishdagi mavjud muammolarni aniqlashga va ularning yechimlariga bag'ishlangan ilmiy-nazariy va amaliy tavsiyalarga boy maqola va ma'ruza tezislari o'rin olgan.

Ilmiy to'plam Oliy ta'lim muassasalari professor-o'qituvchilari, talabalari, magistrlar, tayanch doktorantura, doktorantura, mustaqil izlanuvchilar va soha mutaxassislariga mo'ljallangan.

Maqolalar mualliflar tahririda bosilmoqda. Ularda keltirilgan, raqamlar, faktlar, xulosa va tavsiyalarga mualliflar mas'ul. Ularning ayrim fikrlari tashkiliy guruh qarashlariga to'g'ri kelmasligi mumkin.

ISBN: 978-9910-09-586-3

© Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, 2025

Jumaqulov Ozodbek Shuhrat o‘g‘li
“Investitsiyalar va innovatsiyalar”kafedrasi doktoranti

YASHIL IQTISODIYOTDA INVESTITSION VA INNOVATSION FAOLLIKNI OSHIRISH: MUAMMO VA YECHIMLAR

Annotatsiya ushbu maqolada yashil iqtisodiyot sohasidagi investitsion va innovatsion faollikni oshirishdagi asosiy to‘siqlar va ularning yechimlariga asosiy e’tibor qaratilgan hamda muhokama qilinib taklif va tavsiyalar berilgan.

Kalit so‘zlar: yashil iqtisodiyot, yashil texnologiya, ekologik afzallik, yashil investitsiyalar, **moliyaviy ko‘mak.**

Dunyoda iqlim o‘zgarishi va atrof-muhitning degradatsiyasi kabi muammolarning kuchayishi "yashil iqtisodiyot" tushunchasini global munozaralarning markaziga qo‘ydi. Yashil iqtisodiyot - bu oddiygina ekologik toza texnologiyalar emas, balki resurslar samaradorligi yuqori, chiqindilar va karbonat gazlar chiqarishi minimal, tabiiy kapitalni saqlaydigan va qayta tiklaydigan iqtisodiy tizimga o‘tishdir. Ushbu o‘tishning asosiy dvigateli investitsiyalar va innovatsiyalardir.

Asosiy muammolar

Yashil iqtisodiyotga o‘tishda investitsiyalar va innovatsiyalarning rivojlanishiga bir qator to‘siqlar to‘sqinlik qilmoqda:

1. **Yuqori boshlang‘ich kapital va moliyaviy xavf:** Ko‘pgina yashil texnologiyalar (quyosh va shamol elektr stansiyalari, energiya samaradorligi loyihalari) qurilish bosqichida katta moliyaviy mablag‘ talab qiladi. Bundan tashqari, ba'zi yangi texnologiyalarning bozordagi barqarorligi va rentabelligi noma'lumligi investorlar uchun xavfni oshiradi.
2. **Texnologik qiyinchiliklar va infratuzilmaning yetishmasligi:** Yangi, innovasion yashil texnologiyalarni ishlab chiqish va joriy etish ilg‘or bilim va malakali kadrlar talab qiladi. Ko‘p hollarda "yashil" energiyani tarmoqqa ulash, elektr transporti uchun zaryad stansiyalari tarmog‘i kabi infratuzilma etarli darajada rivojlanmagan.
3. **Normativ-huquqiy bazaning noaniqligi:** Atrof-muhitni muhofaza qilish, karbonat gazlar chiqarishi uchun kvotalar qo‘yish yoki "yashil" sertifikatlar kabi sohalarda aniq va uzoq muddatli qonunlar va qoidalarning yo‘qligi investorlar ishonchini pasaytiradi. Siyosatdagi tez-tez o‘zgarishlar rejalashtirishni qiyinlashtiradi.
4. **Iqtisodiy stimullarning yetishmasligi:** An'anaviy, atrof-muhitga zararli texnologiyalar ko‘pincha subsidiyalar yoki soliq imtiyozlari orqali qo‘llab-quvvatlanadi. Yashil texnologiyalar uchun esa shunday iqtisodiy rag‘batlar (masalan, karbon solig‘i, "yashil" tariflar) keng qo‘llanilmaydi, bu ularning raqobatbardoshligini pasaytiradi.
5. **Jamoatchilikning xabardorligining pastligi:** Ishlab chiqaruvchilar va iste'molchilar o‘rtada atrof-muhit muammolari va yashil texnologiyalarning iqtisodiy va ekologik afzalliklari haqida yetarli ma'lumot va tushuncha bo‘lmasa, talab va taklifning o‘sishi sekinlashadi.

Yechimlar va takliflar

Yuqoridagi muammolarni bartaraf etish va yashil investitsiyalar va innovatsiyalarni rag‘batlantirish uchun quyidagi choralar ko‘rilishi mumkin:

1. Davlatning faol ishtiroki va barqaror siyosat:

Aniq va uzoq muddatli maqsadlar belgilash: Davlat tomonidan qayta tiklanadigan energiya manbalarining ulushi, uglerod chiqindilarini kamaytirish kabi aniq maqsadlar qo‘yilsa, investorlar uchun istiqbol aniq bo‘ladi.

Moliyaviy ko‘mak va soliq imtiyozlari: "Yashil" loyihalar uchun subsidiyalar, preferensial kreditlar, soliq imtiyozlari joriy etilishi kerak. "Karbon solig‘i" yoki "emisiyalar savdosi" kabi tizimlar an'anaviy, ifloslovchi sanoatni cheklab, yashil texnologiyalarni rag‘batlantiradi.

“Yashil Davlat Xaridlari: Davlat o‘z xaridlarida ekologik toza mahsulot va xizmatlarga ustunlik berishi, shu orqali bozorning rivojlanishiga turtki bo‘lishi mumkin.

2. Xususiy sektor ishtirokini kuchaytirish:

Davlat-xususiy sheriklik (DXX): Yirik yashil infratuzilma loyihalarini (masalan, quyosh parklari, chiqindilarni qayta ishlash zavodlari) DXX shaklida amalga oshirish xususiy kapital va ekspertizani jalb qilish imkonini beradi.

Maqsadli investitsiya fondlari: "Yashil" obligatsiyalar chiqarish yoki maxsus fondlar tashkil etish orqali yashil loyihalar uchun moliyaviy resurslarni to‘plash mumkin.

Korporativ barqarorlik dasturlari: Yirik korporatsiyalarni o‘z faoliyatida energiya samaradorligi va chiqindilarni kamaytirish bo‘yicha maqsadli dasturlarni amalga oshirishga rag‘batlantirish lozim.

3. Innovatsiyalar va tadqiqotlarni rivojlantirish:

Ilmiy-tadqiqot va ishlanmalarga (ITI) investitsiyalar: Davlat va xususiy sektor tomonidan yangi, arzon yashil texnologiyalarni ishlab chiqishga sarmoya kiritilishi kerak. Ilmiy institutlar va universitetlar bilan hamkorlik kuchaytirilishi lozim.

Innovatsion klasterlar va texnoparklar: Yashil texnologiyalar sohasidagi startaplar va tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash uchun maxsus klasterlar va texnoparklar yaratish samarali hisoblanadi.

4. Xalqaro hamkorlik va texnologiya transferi:

Rivojlangan mamlakatlarning moliyaviy va texnologik imkoniyatlaridan foydalanish, "yashil" texnologiyalarning rivojlanayotgan mamlakatlarga oqishini osonlashtirish muhim ahamiyatga ega.

Xalqaro moliya institutlari (Jahen banki, Xalqaro valyuta jamg‘armasi) tomonidan beriladigan "yashil" kreditlar va grantlardan samarali foydalanish kerak.

5. Jamiyatni jalb qilish va xabardorlikni oshirish:

Ommaviy axborot vositalari orqali aholi orasida ekologik savodxonlikni oshirish, yashil iste'molchilikka o‘tishni rag‘batlantirish.

"Yashil" sertifikatlar va ekologik belgilar orqali iste'molchilarga ekologik toza mahsulotlarni tan oshda yordam berish.

Xulosa. Yashil iqtisodiyotga o‘tish - bu nafaqat ekologik balki, iqtisodiy va strategik zaruratdir. Bu yo‘lda investitsiyalar va innovatsiyalar asosiy rol

o‘ynaydi. Ushbu yo‘ldagi to‘siqlarni bartaraf etish uchun davlat, xususiy sektor, ilmiy doiralar va butun jamoatchilikning uzluksiz hamkorligi va sa'y-harakatlari talab etiladi. Barqaror siyosat, innovatsion yondashuv va keng ko‘lamli moliyalashtirish orqali yashil iqtisodiyot nafaqat atrof-muhitni muhofaza qilish, balki yangi iqtisodiy o‘sish, ish o‘rinlari va barqaror rivojlanish manbai sifatida xizmat qilishi mumkin. Kelajak avlodlar uchun sog‘lom va farovon dunyo qoldirish istagi bizni bugundan harakat qilishga chorlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Ғозибеков Д.Ғ., Қоралиев Т.М. Инвестиция фаолиятини ташкил этиш ва давлат томонидан тартибга солиш. – Т.: ТМИ., 1997-72 б.

2. Ўлмасов А., Тўхлиев Н. Бозор иқтисодиёти: қисқа луғат-маълумотнома.-Т.: Қомуслар бош таҳририяти. 1991.-41 б.

3. Байхонов Б.Т. Ўзбекистон иқтисодиётида инвестицияларнинг тармоқлараро тақсимланишини эконометрик моделлаштириш услубиётини такомиллаштириш. Монография. -Т.: IQTISODIYOT, 2017 й.–207 б.

4. Иванов, А.П. Финансовые методы управления инвестиционной привлекательностью компании / Иванов А.П., Сахаров И.В, Хрусталев.Э.Ю. // Аудит ифинансовый анализ. - 2006. - № 1. - С. 126.

5. Ромаш М. В., Шевчук В. И. Финансирование и кредитование инвестиций. - Минск: «Книжный дом», «Мисанта», 2004. -157 с.

6. Ғозибеков Д.Ғ. «Инвестицияларни молиялаштириш муаммолари» мавзусидаги и.ф.д. илмий даражасини олиш учун ёзилган дисс. автореферати. - Т.: 2002. -11-14 б.

7. Ҳайдаров Н.Ҳ. “Иқтисодиётни эркинлаштириш шароитида корхоналар инвестицион фаолиятидаги молия-солиқ муносабатларини такомиллаштириш масалалари” мавзусидаги и.ф.д.илмий даражасини олиш учун ёзилган дисс. автореферати. — Т.: Академ-Хизмат. 2003. – 14-15-б.

8. Ж.Р.Зайналов, С.С.Алиева ва бошқалар: Инвестиция. Дарслик.-Т.:”Иқтисод-молия”, 2020.-480 б.

9. Мустафақулов Ш.И. Ўзбекистонда инвестицион муҳит жозибадорлигини оширишнинг илмийуслубий асосларини такомиллаштириш. Автореферат, Т: 2017, 68 б.

10. Шарифходжаев М. Государства на новом этапе инвестиционной деятельности. // Экономика и статистика. – 1998. - №8. – с. 22

MUNDARIJA

I SHO‘BA: YASHIL IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARI VA STRATEGIYALARI		
Abdumalik Bektemirov	O‘ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARI VA STRATEGIYALARI	4-8
Taniyev Ahmadjon Bahromovich	RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SOLIQ TIZIMINI SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI	9-13
A.A.Karshiyev	TIJORAT BANKLARINING MUAMMOLI KREDITLARINI UNDIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI	13-18
Lola Khalikova Nazarovna Ashurova Jasmina Jo'ra Qizi Sevinch Umirzakova Karimovna	THE ROLE OF DIGITALIZATION IN STRENGTHENING ECONOMIC SECURITY	18-21
Xalikova Lola Nazarovna Yarashov Sherzodbek Nuraddinovich	INNOVATSION IQTISODIYOTNI SHAKLLANTIRISH SHAROITIDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY VA METODOLOGIK MASALALARI	21-24
Sobirov I.X. Sattorova Shaxlo	INNOVATSION IQTISODIYOTNI SAMARALI TASHKIL ETISH YO‘LLARI	24-29
Janzakov Bekzot Kulmamat O‘G‘Li	YASHIL IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA TURIZM RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHNING MUHIM XUSUSIYATLARI	29-32
Muratbaeva Eleonora Muxamedjan Qizi Yuldasheva Gavhar Husniddinovna	YASHIL MOLIYALASHTIRISHNING GLOBAL TAJRIBALARI VA ULARNI O‘ZBEKISTON SHAROITIDA QO‘LLASH IMKONIYATLARI	33-38
Ruzibayeva Nargiza	STARTAPLAR UCHUN VENCHUR	38-41

	MODELINI YARATISHNING ILMIY-NAZARIY TAHLILI.	
Jumaqulov Ozodbek Shuhrat O‘G‘Li	YASHIL IQTISODIYOTDA INVESTITSION VA INNOVATSION FAOLLIKNI OSHIRISH: MUAMMO VA YECHIMLAR	300-302
Xojiyev Muxammadjon Mansur O‘G‘Li	QURILISH CHIQINDILARINI QAYTA ISHLASH SOHASIDAGI QONUNIY ASOSLAR VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI.	303-306
III SHO‘BA. YASHIL IQTISODIYOTDA INVESTITSION VA INNOVATSION FAOLLIKNI OSHIRISH: MUAMMO VA YECHIMLAR		
Abdumalik Bektemirov	YASHIL IQTISODIYOTDA INVESTITSION VA INNOVATSION FAOLLIKNI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	307-311
М.Қ.Пардаев Л.А.Шадиева	САМАРҚАНД ВИЛОЯТИДА ЯШАШ ВА ОВҚАТЛАНИШ БЎЙИЧА ХИЗМАТЛАР ҲАЖМИНИНГ ТАҲЛИЛИ	311-316
Bektemirov Abdumalik Abduvaliyev Bekzod Muxiddin O‘G’li	INVESTITSION-QURILISH JARAYONLARINI BOSHQARISHNING TASHKILIY BOSHQARUV TUZILMALARINI TAKOMILLASHTIRISH	316-320
E.Shavqiyev A.I.Raxmonov	SAMARQAND VILOYATIDA XIZMATLAR HAJMIGA TA’SIR ETUVCHI OMILLLAR TAHLILI	320-323
Каримова А.М	СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТИ СОКРАЩЕНИЯ БЕДНОСТИ ПРИ ПОМОЩИ СОЗДАНИЯ НОВЫХ РАБОЧИХ МЕСТ	324-327
Bektemirov Abdumalik Sobirov Azizbek	YASHIL IQTISODIYOTNI BOSHQARISHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI	328-331

“YASHIL IQTISODIYOTDA INNOVATSION VA INVESTITSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH: MUAMMO VA YECHIMLAR”

mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjumani

MATERIALLARI

(2025 yil 24-25 oktabr)

“STAP-SEL” MChJ nashriyoti, Samarqand - 2025

ISBN: 978-9910-09-586-3

© “CHINGIZ ART GROUP” MChJ nashriyoti,
Samarqand 2025 y.

4893

2025 yilda chop etildi.
Qog‘oz bichimi A5, 60x84 1/16, Ofset qog‘ozi.
“Times New Roman” garniturasi.
Nashr bosma tabog`i 15.75
Buyurtma № 0117A/23. Adadi 100 nusxa

Samarqand iqtisodiyot va servis institutining matbaa bo`limida chop etildi.
LICENSE № 025316.
REESTR № X-119112.
Manzil: Samarqand shahar, Shoxrux ko`chasi 60-uy.

ISBN: 978-9910-09-586-3

